

C-215

Green Deal Pilot Nationale Koolstofmarkt: methoden voor vaststellen van vermindering van broeikasgasuitstoot op basis van projecten

Partijen

1. De Minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp, handelend in zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna te noemen: EZ;
2. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, mevrouw S.A.M. Dijkema, handelend in haar hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna te noemen: IenM;

Partijen 1 en 2 hierna samen te noemen: Rijksoverheid;

3. CO2 Matters B.V., vertegenwoordigd door Jan van den Berg;
4. CLM Onderzoek en Advies B.V., vertegenwoordigd door Gijs Kuneman;
5. Climate Neutral Group N.V., vertegenwoordigd door René Toet;
6. Stichting CO2-Bank Utrecht, vertegenwoordigd door Niels Feis;
7. De Groene Zaak, Ondernemers voor een Duurzame Economie, vertegenwoordigd door Marjolein Demmers;
8. Stichting Energy Valley, vertegenwoordigd door Gerrit van Werven;
9. Essent N.V., vertegenwoordigd door Patrick Lammers en Frank Brichau;
10. Stichting Friese Milieufederatie, vertegenwoordigd door Hans van der Werf;
11. GreenSand Stock N.V., vertegenwoordigd door Eddy Wijnker;
12. Stichting Duurzaam Den Haag, handelend onder de naam Klimaatfonds Haaglanden; vertegenwoordigd door Heleen Weening;
13. Stichting Louis Bolk Instituut, vertegenwoordigd door Jan Willem Erisman;
14. Mijnwater B.V., vertegenwoordigd door Louis Hiddes;
15. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, vertegenwoordigd door Nico Altena;
16. Stichting De Natuur en Milieufederaties, vertegenwoordigd door Annie van der Pas;
17. Stichting Zeeuws Duurzame Energie en Klimaatfonds, handelend onder de naam Zeeuws Klimaatfonds, vertegenwoordigd door Pieter Vollaard;
18. Re-N Technology B.V., handelend onder de naam Zitta Biogas, inzake Netwerk Mestvergisting Zuid-Holland, vertegenwoordigd door John Horrevorts;

Partijen 3 tot en met 18 samen hierna te noemen: Marktpartijen;

Hierna samen te noemen: Partijen.

Algemene overwegingen

1. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden, is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen.
2. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om deze omslag naar groene groei mogelijk te maken. Bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties nemen reeds volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving. Met de aanpak Green Deal wil het kabinet deze dynamiek in de samenleving richting groene groei optimaal benutten.
3. Green Deals bieden bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. De volgorde daarbij is dat vanuit de samenleving het initiatief wordt genomen tot een maatregel ter bevordering van groene groei. Indien deze maatregel in de praktijk wordt belemmerd, wil het kabinet zich inzetten om samen met de initiatiefnemers deze belemmering weg te nemen. In een Green Deal maken de initiatiefnemers en de Rijksoverheid hierover vervolgens schriftelijke afspraken.
4. De resultaten van een Green Deal kunnen gebruikt worden bij andere, vergelijkbare projecten, waardoor er navolging kan plaatsvinden en de reikwijdte van een Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.

Specifieke overwegingen

5. Ongeveer vierhonderd bedrijven uit verschillende sectoren vallen in Nederland onder het Europese Emissiehandelssysteem van de Europese Unie (EU), het zogeheten EU ETS¹, dat zich richt op de handel in uitstootrechten van broeikasgasemissies. Onderzoek² heeft aangetoond dat er in Nederland daarnaast behoefte is aan een marktinstrument voor het verhandelen van behaalde reductie van broeikasgasemissies die niet vallen onder het EU ETS. Deze emissiereductie is gebaseerd op projecten die de uitstoot van koolstofdioxide³ verminderen en koolstof vastleggen⁴. Hierdoor ontstaat een nationale koolstofmarkt. Door deze markt ontstaat een financiële waarde door de vermeden emissies of de vastgelegde kooldioxide (verder: emissiereducties) te verkopen waardoor projecten gerealiseerd kunnen worden die zonder die waarde financieel onrendabel zouden zijn en dus niet zouden worden gerealiseerd. Het marktinstrument leidt derhalve tot additionele emissiereducties in niet-ETS-activiteiten in Nederland. Kopers kunnen deze emissiereducties gebruiken voor het voldoen aan (vrijwillige) verplichtingen of andere doelen, zoals een groene profilering.
6. Om dit marktinstrument goed te laten functioneren, bestaat er bij verschillende betrokken organisaties in Nederland behoefte aan een pakket met methoden voor het vaststellen van emissiereductie voor diverse typen projecten in Nederland die niet onder het EUETS vallen. Dit pakket moet waarborgen dat de emissiereductie additioneel is en tevens niet leidt tot dubbelrekening met verhandelde uitstootrechten binnen het EU ETS⁵.

¹ Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad

² Onderzoek "De mogelijkheden van de vrijwillige koolstofmarkt in niet-ETS-sectoren in Nederland", De Gemeent 2014

³ Waar wordt CO₂ of kooldioxide staat wordt CO₂-equivalenten waaronder ook bijvoorbeeld methaan bedoeld

⁴ Bepaalde projecten verminderen of vermijden niet de uitstoot van broeikasgassen, maar absorberen kooldioxide uit de atmosfeer door deze vast te leggen als koolstof in natuurproducten zoals bomen en bodems

⁵ Dubbelrekening kan optreden wanneer een project binnen de Green Deal groene elektriciteit produceert en als gevolg daarvan bijdraagt aan verminderde vraag naar elektriciteit van energiebedrijven die vallen onder het ETS. Het ETS-bedrijf stoot als gevolg van deze vraaguitval minder broeikasgassen uit en bespaart op emissierechten. Het eveneens toekennen van uitstootrechten aan het project zelf, zou betekenen dat eenzelfde emissiereductie tweemaal kan worden verhandeld

7. De transitie naar een klimaatneutrale economie vereist dat velen zich inzetten voor een verandering. Dit gebeurt op basis van vrijwilligheid, op basis van afspraken tussen private partijen zoals in het Energieakkoord dat onder leiding van de Sociaal Economische Raad tot stand is gekomen en op basis van een stelsel aan wet- en regelgeving. De Rijksoverheid vindt het belangrijk dat bij de ontwikkeling van de nationale koolstofmarkt rekening wordt gehouden met het voorkomen van afwentelingsmechanismen in de waardeketen, de integriteit van het systeem en de relatie met bestaand en te voorzien nationaal en Europees beleid op het gebied van de reductie van broeikasgasuitstoot. De Rijksoverheid ziet binnen deze randvoorwaarden het ontstaan van een nationale koolstofmarkt voor emissiehandel als een interessante en positieve mogelijkheid om te stimuleren dat op een vrijwillige en kosten-effectieve wijze de uitstoot wordt gereduceerd. De Rijksoverheid participeert daarom in deze Green Deal vanuit haar verantwoordelijkheid voor de interactie tussen een potentiële nationale koolstofmarkt en beleidsterreinen die hier direct of indirect gevolgen van kunnen ondervinden, en spant zich in om de consistentie van de emissiereductieprojecten met deze beleidsterreinen te bevorderen.
8. Met het pakket methoden voor het bepalen van emissiereducties proberen Partijen een oplossing te bieden voor de diversiteit aan methoden die er momenteel buiten het EU ETS bestaat voor creatie van, handel in en gebruik van emissiereducties.
9. Momenteel is op lokaal niveau een aantal klimaatfondsen actief met als doel de realisatie van lokale projecten voor opwekking van duurzame energie te bevorderen. Financiering voor deze projecten is vaak afkomstig van lokale investeerders die geïnteresseerd zijn in het verminderen van hun klimaatvoetafdruk. Vanwege het lokale karakter van deze fondsen zijn de meeste projecten kleinschalig, waardoor de transactiekosten in verband met creatie van emissiereducties relatief hoog kunnen zijn (d.w.z. kosten per uitstootrecht) in vergelijking tot meer grootschalige projecten. Met het oog op dit aspect, hechten Partijen eraan conform de indeling van het Clean Development Mechanism in het Kyoto Protocol⁶, binnen deze Green Deal onderscheid te maken tussen kleinschalige projecten op lokaal niveau en grootschalige projecten op nationaal niveau. Specifiek aandachtspunt daarbij is in hoeverre methoden voor kleinschalige projecten kunnen worden vereenvoudigd ten behoeve van lagere transactiekosten, waardoor deze projecten kunnen bijdragen aan het bevorderen van klimaatbewustzijn van burgers en duurzame investeringen door lokale ondernemers⁷. Onder de mogelijke lokale projecten gericht op burgers en kleine ondernemers kunnen projecten op grond van zonne-energie vallen. Om dubbelbetaling met het EU ETS te voorkomen, moeten deze projecten uitstootrechten uit het EU ETS halen (cancelleren)⁸.
10. Partijen nemen als uitgangspunt dat voor een effectief en efficiënt opererende nationale koolstofmarkt in deze Green Deal de volgende randvoorwaarden zouden moeten worden gerealiseerd:
 - a. Per niet-ETS-sector is er een pakket van één of meer methoden ontwikkeld dat geschikt is om voor verschillende projectsoorten de emissiereductie van broeikasgassen te berekenen en/of te meten. Deze methoden zijn openbaar en vrij te gebruiken door investeerders en projectontwikkelaars.
 - b. Per type project is er een overzicht van deskundigen die projectvoorstellen kunnen valideren en de emissiereductie of vastlegging van broeikasgassen kunnen verifiëren op basis van vastgestelde methoden.
 - c. Er bestaat een platform waarop de in Nederland gecreëerde emissiereducties binnen deze Green Deal duidelijk zichtbaar worden voor geïnteresseerde kopers, en dat het ook mogelijk maakt om transacties uit te voeren.

⁶ Het Clean Development Mechanism of CDM is een van de marktinstrumenten in het Kyoto Protocol waarmee emissiereducties via projecten in ontwikkelingslanden internationaal kunnen worden verhandeld

⁷ Bijvoorbeeld: net zoals bij het systeem van 'Garanties van Oorsprong', moeten de aard en waardering van de verschillende typen projecten of lokale omstandigheden tot uiting kunnen komen in de prijsvorming van de binnen deze Green Deal gecreëerde en verhandelde uitstootrechten

⁸ Hiermee wordt vermeden dat een emissiereductie behaald via een project zowel binnen als buiten het EU ETS wordt meegerekend

Om deze randvoorwaarden te realiseren is het noodzakelijk om in de praktijk door middel van een aantal projecten te toetsen hoe de werking van een nationale koolstofmarkt in de praktijk zou kunnen werken. Marktpartijen werken daartoe samen in concrete projecten op lokaal en nationaal niveau in werkgroepen en de Rijksoverheid brengt kennis in.

Ambitie

11. Partijen streven naar een nationaal systeem voor het vaststellen, verhandelen en toepassen van emissiereducties in projecten die niet onder het ETS vallen en waarmee een substantiële bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van klimaatdoelstellingen van Nederland. Met de financiële waarde van de emissiereducties kunnen duurzame, milieuvriendelijke projecten mogelijk worden gemaakt die zonder deze waarde niet van de grond komen.
12. De Marktpartijen streven ernaar via projecten in deze Green Deal in Nederland per 2020 jaarlijks 0,5 megaton aan additionele emissiereductie of vastlegging te behalen. Deze projecten worden bijvoorbeeld uitgevoerd in de bouw en warmte, productie en consumptie van groen gas, mest-vergisting en transport.
13. In het kader van deze Green Deal kunnen Partijen experimenteren, ieder vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheden. Op basis van de resultaten uit deze experimenten kan bepaald worden of een niet-ETS koolstofmarkt inderdaad het gewenste resultaat kan hebben in de praktijk.

Komen het volgende overeen:

1. Doelstelling

Artikel 1. Doel van de Green Deal

Per Marktpartij die in deze Green Deal vertegenwoordigd is, en de niet-ETS-sector waar deze Marktpartij onderdeel van uitmaakt, wordt een voorstel gedaan voor een pakket van methoden geschikt voor het berekenen en vaststellen van emissiereductie van broeikasgassen. Dit pakket dient te voldoen aan de volgende criteria:

- a) Methoden leiden tot een realistische weergave van de uitstoot van broeikasgassen wanneer er geen project zou zijn en er dus geen emissiereductie ten opzichte van bestaand beleid zou zijn ('baseline').
- b) Met de methoden wordt berekend in hoeverre het project de emissies reduceert ten opzichte van de baseline. Dit is de additionele emissiereductie.
- c) Methoden helpen dubbeltelling voorkomen van gebruik van emissiereducties met overige systemen voor verhandeling van uitstootrechten, zoals het EU ETS.
- d) Methoden zijn transparant zodat overwegingen en berekeningen door externe controleurs kunnen worden gecontroleerd ten behoeve van validatie van projectplannen en verificatie van projectresultaten.

2. Inzet en acties van Partijen

Artikel 2. Inzet en acties Rijksoverheid

- 2.1 De Rijksoverheid neemt zitting in de Overleggroep, zoals genoemd in Artikel 4, en brengt kennis in over de consistentie tussen de relevante wet- en regelgeving, haar beleid, en de methoden voor vaststelling van emissiereductie. Hier wordt onder meer onder verstaan het effect van de creatie, verhandeling en gebruik van emissiereducties op de jaarlijkse nationale emissierapportages (aan de Verenigde Naties en de EU, in het kader van zowel EU ETS als niet-ETS) en het klimaatbeleid.
- 2.2 De Rijksoverheid heeft geen stem bij besluitvorming over de methoden en stelt deze derhalve ook niet (mede) vast.

- 2.3 De Rijksoverheid spant zich in om de resultaten van deze Green Deal mee te wegen in het nationale beleid met betrekking tot klimaat, energiebesparing en –transitie.

Artikel 3. Inzet en acties Marktpartijen

- 3.1 Marktpartijen ontwikkelen in door henzelf georganiseerde werkgroepen gezamenlijk methoden voor de vaststelling van emissiereductie van projecten binnen deze Green Deal, met specifieke aandacht voor: de rekenregels voor het bepalen van de emissiereductie en de additionaliteit ervan, de monitoring van de projectvoortgang, de verificatie van behaalde emissiereductie, en het omgaan met mogelijke interacties met het EU ETS. Marktpartijen ontwikkelen gezamenlijk criteria waaraan verificateurs moeten voldoen die de verificatie mogen uitvoeren.
- 3.2 Marktpartijen leggen deze methoden voor aan de Commissie van Deskundigen en via deze aan de Overleggroep, zoals omschreven in Artikel 4. Door Marktpartijen voorgelegde methoden moeten compleet zijn, op basis van de criteria zoals opgenomen in artikel 1, met een toelichting.
- 3.3 Marktpartijen passen de door de Overleggroep vastgestelde methoden toe op door henzelf aangedragen projecten.
- 3.4 Marktpartijen evalueren regelmatig, doch minimaal eenmaal per jaar de opgedane ervaringen en vooruitgang met ontwikkelen van methoden en toepassen ervan op projecten. Evaluatiepunten hierbij zijn: toepasbaarheid van methoden voor projecten, hoogte van transactiekosten en onderscheid tussen toepassing van methoden op lokale en nationaal georiënteerde projecten. Hiertoe zal door Marktpartijen een evaluatieprotocol worden opgesteld.

3. Organisatie

Artikel 4. Overleggroep Pilot Nationale Koolstofmarkt

- 4.1 Voor het toezicht op de uitvoering van deze Green Deal en de activiteiten van de Marktpartijen, zoals omschreven in Artikel 2, wordt een Overleggroep Pilot Nationale Koolstofmarkt door de Partijen samengesteld. Deze wordt gevormd door een vertegenwoordiging van minimaal vijf Marktpartijen, die worden aangewezen door de overige Marktpartijen op basis van hun specifieke kennis omtrent de ontwikkeling van baselines en additionaliteit van emissiereductie, het vermijden van interferentie met het EU ETS, het verhandelen van emissiereducties en het organiseren daarvan op een koolstofmarkt en projectontwikkeling. Stichting Energy Valley treedt als Partij op als secretaris van de Overleggroep.
- 4.2 De Overleggroep beoordeelt de door Marktpartijen vanuit de door henzelf georganiseerde werkgroepen voorgedragen methoden voor het vaststellen, verhandelen en gebruiken van emissiereducties, mede op basis van het advies van de Commissie van Deskundigen hierover. Wanneer de Overleggroep consensus bereikt over een methode, neemt het een ontwerpbesluit. Dit ontwerpbesluit is voorwerp van een inspraakprocedure, zoals bepaald in Artikel 6.
- 4.3 Nadat voorgedragen methoden en criteria door de Overleggroep zijn vastgesteld, kunnen deze vrij door alle bedrijven in Nederland, waaronder de Marktpartijen, worden gebruikt als basis voor het vaststellen, verhandelen en gebruiken van emissiereducties. Indien er op basis van de reacties via de inspraakprocedure als omschreven in Artikel 6, geen belemmering is tegen de vaststelling van een methode door de Overleggroep, wordt de methode opgenomen in een openbaar en online dossier (hierna: dossier).
- 4.4 Partijen stellen de Overleggroep samen binnen acht weken na ondertekening van deze Green Deal.

Artikel 5. Commissie van Deskundigen

- 5.1 Marktpartijen stellen binnen drie maanden na ondertekening van deze Green Deal een Commissie van Deskundigen samen van onafhankelijke experts.
- 5.2 De Commissie geeft advies over methoden voor het vaststellen van emissiereducties zoals die de door Marktpartijen, in door henzelf georganiseerde werkgroepen, zijn voorbereid. De Commissie legt dit advies voor aan de Overleggroep (zoals bepaald in Artikel 3.2).
- 5.3 De Commissie van Deskundigen beoordeelt methoden en standaarden voor vaststelling van emissiereductie door projecten in niet-ETS-sectoren op basis van de in artikel 1 genoemde criteria en geeft de Overleggroep advies over toepassing van deze methoden op geselecteerde projecten en de verhandelbaarheid van emissiereducties.
- 5.4 Het oordeel van de Commissie over een methode is 'positief', 'negatief' of 'voorlopig'. In geval van een voorlopig advies stelt de Commissie een aantal aanvullende vragen aan de betrokken Marktpartijen die om het advies hebben verzocht. Op basis van de antwoorden stelt de Commissie een positief of negatief advies vast.

Artikel 6. Inspraakprocedure

- 6.1 Het ontwerpbesluit van de Overleggroep tot vaststelling van een methode, zoals beschreven in artikel 4, zal binnen vijf werkdagen openbaar worden gemaakt via de website van deze Green Deal met een toelichting en een algemene uitnodiging om reacties op het ontwerpbesluit binnen zo werkdagen kenbaar te maken via dezelfde website.
- 6.2 Na sluiting van de inspraaktermijn zal de Overleggroep eventuele reacties behandelen en het ontwerpbesluit waar nodig gemotiveerd aanpassen.
- 6.3 Methoden waarop geen reacties komen worden na de reageertermijn opgenomen in het dossier.
- 6.4 Het besluit van de Overleggroep en de onderbouwing daarvan wordt gepubliceerd via de website.

4. Slotbepalingen

Artikel 7. Uitvoering in overeenstemming met het Unierecht

De afspraken van deze Green Deal zullen in overeenstemming met het recht van de Europese Unie worden uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technisch normen en voorschriften.

Artikel 8. Wijzigingen

- 8.1 Elke Partij kan de overige Partij schriftelijk verzoeken de Green Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
- 8.2 Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een Partij de wens daartoe aan de overige Partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
- 8.3 De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlagen aan de Green Deal gehecht.

Artikel 9. Toetreding van nieuwe partijen

- 9.1 Er kunnen nieuwe partijen toetreden tot deze Green Deal. Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding bekend aan de Partijen van deze Green Deal via het secretariaat van de Overleggroep. Zodra alle Partijen schriftelijk hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van deze Green Deal en gelden voor die Partij de voor haar uit deze Green Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
- 9.2 Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden als bijlage aan de Green Deal gehecht.

Artikel 10. Citeertitel

De Green Deal kan worden aangehaald als Green Deal Pilot Nationale Koolstofmarkt.

Artikel 11. Opzegging

Elke Partij kan deze Green Deal (te allen tijde) met inachtneming van een opzegtermijn van een maand schriftelijk opzeggen bij de Overleggroep.

Artikel 12. Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van de Green Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 13. Inwerkingtreding

13.1 Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt gedurende drie jaar na ondertekening.

13.2 Partijen nemen de uitvoering van alle in deze Green Deal genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 14. Openbaarmaking

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend te Den Haag op 11 mei 2017.

De Minister van Economische Zaken,

.....
H.G.J. Kamp

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,

.....
S.A.M. Dijkema

COz Matters B.V.,

.....
Jan van den Berg

CLM Onderzoek en Advies B.V.,

.....
Gijs Kuneman

Climate Neutral Group N.V.,

.....
René Toet

Stichting CO2-Bank Utrecht,

.....
Niels Feis

De Groene Zaak, Ondernemers voor een Duurzame Economie,

.....
Marjolein Demmers

Stichting Energy Valley,

.....
Gerrit van Werven

Essent N.V.,

.....
Patrick Lammers

.....
Frank Brichau

Stichting Friese Milieufederatie,

.....
Hans van der Werf

GreenSand Stock N.V.,

.....
Eddy Wijnker

Stichting Duurzaam Den Haag, handelend onder de naam Klimaatfonds Haaglanden,

.....
Heleen Weening

Stichting Louis Bolk Instituut,

.....
Jan Willem Erisman

Mijnwater B.V.,

.....
Louis Hiddes

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland,

.....
Nico Altena

Stichting De Natuur en Milieufederaties,

.....
Annie van der Pas

Stichting Zeeuws Duurzame Energie en Klimaatfonds, handelend onder de naam Zeeuws Klimaatfonds,

.....
Pieter Vollaard

Re-N Technology B.V., handelend onder de naam Zitta Biogas, inzake Netwerk Mestvergisting Zuid-Holland,

.....
John Horrevorts